

ע"פ 5995/21 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 5995/21

כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופט ג' כנפי-שטייניץ

לפני:

פלוני

המערער:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערעור על פסק דין של בית המשפט המחוזי חיפה ב-
תפ"ח 5365-02-20 מיום 30.6.2021 שניתן על ידי
השופטים: א' לוי, ע' קוטון ו-א' באומגרט

(8.5.2022)

ז' באיר התשפ"ב

תאריך הישיבה:

עו"ד נאג'יע אמר

בשם המערער:

עו"ד נעימה חנאווי-כרם
גב' ענדLIBשוהאן

בשם המשיבה:
מתורגמנית:

פסק דין

השופט י' אלרון:

עמוד 1

1. לפנינו ערעורעל הכרעת דין וגזר דין של בית המשפט המחוזי בחיפה (השופטים א' לוי, ע' קוטון ו-א' באומגרט) ב-תפ"ח 20-02-5365, מיום 25.3.2021 ו-30.6.2021, בהתאם.

למעערר יוחסו בכתב האישום עבירות של רצח בנסיבות חמורות, לפי סעיף 301א(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); חטיפה לשם רצח או סחיטה, לפי סעיף 372 לחוק; וכניסה או ישיבה בישראל שלא כחוק, לפי סעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (להלן: חוק הכניסה לישראל).

בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער בעבירות שיווחסו לו בכתב האישום, גזר עליו עונש מאסר עולם; 5 שנות מאסר בפועל לריצוי במצטבר; ותשלום פיצוי למשחתה המנוח בסכום כולל של 258,000 ש"ח, לצד ענישה נלוית.

עיקרו כתב האישום

2. המערער, תושב רצעת עזה, שהה ועבד בעיר שפרעם במשך שנים ללא אישור ובניגוד לחוק. כשבוע או שבועיים עברו ליום 4.12.2019, החליט להמית את המנוח (להלן: המנוח), קטין אותו פגש במסגרת עבודות בניה שביצוע, ולסחות תשולם כספי מבני משפחתו. לצורך כך, יצר קשר עם המנוח והציג בפניו מצג שווה כי עליו למסור לו דבר מה.

ביום 4.12.2019 המערער נפגש עם המנוח בנקודות מפגש שתואמה ביניהם, בשכונת עין עפה שבשפערם (להלן: השכונה). משם, הילכו יחדיו לשטח אדמה בשכונה (להלן: הזירה). בזירה, המערער הוציא סכין וזכיר במאצעותה את המנוח 21 דקירות בגבו ובחלקים אחרים בגפו, בעוד המנוח מנסה להגן על עצמו בידיו. כתוצאה מדקירות אלו, נגרם מוות של המנוח. המערער קבר את המנוח בזירה באמצעות מעדר בו הצדיד ביום שלפני האירוע, ואשר אותו הסתיר בהירה מבעוד מועד. משעב את הזירה, המערער הניח על שמשת רכב שחנה בסמוך לבית המנוח מכתב שבו כתב בעברית, בין היתר, כי המנוח מצוי במקום בטוח, ודרש קופר של 400,000 ש"ח בתוקף חמישה ימים (להלן: מכתב הקופר). עוד נכלל במסמך הקופר איום, לפיו אם תמסר למשטרת הוועדה על כך, המנוח יחתן.

ביום 5.12.2019, בשעות הצהרים, נמצא גופת המנוח. בשעות הבוקר של אותו היום, המערער עזב את שפערם והסתתר בעיר טמרה עד לمعצרו.

gresasot ha-murur ve-akrui ha-herut ha-din

3. לאחר שמייעת ראיות, בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער, פה אחד, בכל העבירות שיווחסו לו בכתב האישום.

4. לאחר שחלק ממשמעותי מהכרעת הדין הוקדש להדגמת הסתיירות שבין גרסאותיו השונות של המערער והכרעה באשר למשקל הראיתי שיש להעניק לכל גרסה, כמו גם בשל חשיבות סוגיה זו למחלוקת בערעור שלפנינו,

אפשרה ל탐צית גרסאותיו כפי שהדברים באו לידי ביטוי בחקירותו במשטרה ובעדותו בבית המשפט.

בחקירתו הראשונה של המערער במשטרה, ביום 5.1.2020 (ת/ב), המערער טען כי הוא חף מפשע וכי הוא מצוי בקשר טוב עם אביו של המנוח, אשרף (להלן: אשרף). בהמשך, אישר שפגש את המנוח ביום מותו, אך טען כי כאשר הוא והמנוח צעדו בסמוך לזרה, שלושה בחורים תקפו את המנוח, וכי גם הוא הוכה על ידיהם, וברח. בחקירתו שנערכה לאחר מכן, ביום 6.1.2020 (ת/ג), דבק בגרסתו הקודמת – כי הוא והמנוח הותקפו כאמור.

המעערער נחקר פעמיים נוספת ביום 7.1.2020 (ת/א; ת/ב), והוא שרצה את המנוח באמצעות סכין; אישר כי ביום שלפני האירוע הביא לזרה את המעדר ששימש אותו כדי לקבור את המנוח; טען כי ביצע את המעשה נוכח לחצים כספיים שהופעלו עליו; והוא כתוב את מכתב הקופר (ת/41) והניח אותו על שמשתת הקידמית של מכונית בצבא כסוף שחנתה בסמוך לבית המנוח; ומספר שתכנן את המעשה כשבוע לפני ביצועו.

עוד מסר המערער, כי תכנן להתקשר להורי המנוח ולדרוש מהם כסף, אולם נמנע מכך בשל החרטה שחש. לדבריו, תחילתו לא אמרהאמת בחקירתו מאחר שפחד והיסס, אך לאחר שנוצע בעורף דינו החלטת לספר את שארע. באותו היום המערער ביצע שחזור, ובו הדגים כי ذكر את המנוח פעמיים בגבו, ולאחר מכן 3-4 פעמים בחזה.

המעערער נחקר מספר פעמיים נוספות ביום שלמחרת אלוי, רשם בכתב ידו את שוכתב במכתב הקופר, וכאשר מכתב הקופר הוזג לו אישר כי מדובר במכתב שהוא עצמו כתב. כמו כן, שחזר את הנחת מכתב הקופר על רכבו שחנה בסמוך לבית המנוח.

5. בשונה מהרסה זו, בעדותו בבית המשפט ענין המערער כי לאחר שפגש את אשרף, בהיותו שווה בלתי חוקי בישראל, החליט להפקיד את שכר עבודתו בידו. לטענת המערער, הסכום הכללי שהפקיד בידו אשרף עמד על 270,000 ש"ח וכי כאשר רצה לשוב לעזה, ביקש מאשרף שישיב לו את הכספיים, אך האחרון סירב תוך שהכחיש כי כספי המערער ברשותו. לדברי המערער, נמנע מלצין זאת בחקירתו במשטרה, בשל רצונו "להעניש את עצמו".

המעערער הוסיף וטען, כי כחודש או וחצי לפני האירוע מושא כתב האישום, ולאחר שביקש מאשרף פעמי נוספת את השבת הכספיים, נעצר לידו רכב, וממנו ירדו 5 אנשים – ביניהם המנוח ואשרף, אשר הכו אותו ואיימו עליו שלא ידרשו מאשרף את כספו פעמיים. לדברי המערער, בחולף שבועיים אירע זה חזר על עצמו, וזאת לאחר שביקש את כספו, אשר נדרש לו לצורך חתונת גיסו.

על רקע הזדמנותו לכיסף, המערער טען כי החליט לחתוף את המנוח על מנת לקבל כסף בתמורה להשבתו, והואודה כי תיאם פגישה עם המנוח. עם זאת, לדבריו, כאשר השניים נפגשו והגיעו לזרה לא הייתה לו כל כוונה לרצוח את המנוח וכי שלף את הסכין בזרה רק על מנת להפיחו. המשיך וטען המערער, כי בשלב זה, ולאחר שהמנוח תקף אותו בניסיון להגן על עצמו ונשברו משקפיו, ذكر את המנוח 3-4 פעמיים. המערער הוסיף, כי כוונתו הייתה לחתוף את המנוח, לנועל אותו בממ"ד, להתקשר לאשרף, ולדרשו כסף בתמורה להשבתו בחיים.

לגרסת המערער בעדותו, אינו יודע כיצד המנוח נזכר 21 פעמים, וכאשר נשאל מדוע הודה בחקירותו במשטרת כי התכוון לרצוח את המנוח, השיב כי רצח "להעניש את עצמו". בנוסף, המערער אישר שהצטייד בمعدר "יום או יומיים" לפני הרצח, אולם טען כי עשה זאת לאחר שהוא זזוק לمعدר לצורבצוע בעבודת בניה.

6. על רקע גרסאותיו השונות של המערער, ובשים לב למכלול הראיות שהונחו לפניו, הציב בית המשפט המחווי בהכרעת דינו שלוש סוגיות עיקריות הדורשות הכרעה: ראשונה- האם המערער הפקד בידי אשף סכום כולל של 270,000 ש"ח שאותם אשף סייר להשב לו חרב פנויתו; שנייה- האם בשני מקרים שונים אשף, המנוח ושלושה גברים נוספים נקטו באלוותם של המערער על רקע דרישתו להשבת סכום כסף זה; שלישיית- האם המערער תכנן לחטוף את המנוח בעודו בחים ולשחררו לאחר קבלת סכום הכספי, או שמא לרוצחו, להעלים את גופתו, ולדרוש את סכום הכספי. וכשאלה נגזרת - האם מות המנוח נגרם בתגובה שפרצה בין המערער, או בשל דקירות שתוכנו מראש.

7. לשם הכרעה בסוגיות אלו, בית המשפט פנה תחילה לבחינת מהימנות העדויות שבאו בפניו. אשר לעדות אשף, שהכחיש באופן מוחלט כי הוא חייב סכום כסף כלשהו למערער, התרשם בית המשפט כי עדות "ברורה וחד-משמעות". צוין, כי אשף אمنם התקשה לשולט על רגשותיו כאשר פגש במערער באולם בית המשפט, אך הדבר אינו גורע מאוتنטיות ומהימנות עדותו, שהייתה "עקבית סדורה והגונית", תוך שצווין כי היא "עלולה היבט בקנה אחד עם המארג הראייתי בתיק". בדומה, נקבע כי עדות אם המנוח, הייתה "כנה ואוונטיית", וכי אף היא מביאה על כך שגרסת המערער לפיה הפקד בידי אשף 270,000 ש"ח - אינהאמת.

כמו כן, בית המשפט המחווי מצאה עדות דודו של המנוח, ע'アイי חטיב, כ"מהימנה ביותר", וקבע כי היא מחזקת באופן מהותי קביעה לפיה המערער לא הפקד כספים בידי אשף. גם עדות בן דודו של המנוח, אברהים חטיב, נמצאה כמהימנה, תוך שצווין כי היא משתלבת היבט עם התמונה העולה מן המארג הראייתי שהוצע; מלמדת על המצוקה הכספי של המערער באותה העת; ואף ממחישה את היעדר מהימנות המערער. בנוסף, בית המשפט המחווי קבע כי עדויותיהם של עדים נוספים, מלבדות גם כן על כרישש לדוחות את טענת המערער כי אשף חב לו סכום כסף כלשהו.

8. אשר לגרסת המערער בעדותו בבית המשפט, הודגש כי סוגיות קבילות הודהות המערער במשטרת לא הועמדה בחלוקת בשום שלב בהליך, וכי הודהות שמסר בחקירותו במשטרת "מתאימות, מתחזקות וمستיעדות בשורה של ראיות חיצונית" ויש להעדיין על פני גרסתו בבית המשפט.

בנוסף נקבע, כי גרסת המערער בחקירותו הראשונה במשטרה מלמדת על יכולתו לספר גרסה שקיית שנوعדה להרחקו מפגיעה במנוח, ומשבhnן כי לחוקרים ידוע על פגישתו עם המנוח בערב האירוע והליך ייחודי לוירה- המערער בדה את סיפור תקיפתם על ידי שלושה תוקפים.

בהמשך לכך, בית המשפט המחווי קבע כי אין לתת אמון בעדות המערער בפניו ולהתרשםותה המערער לא היסס בתחלת חקירתו לנסوت להוליך שולל את חוקריו באמצעות מסירת גרסה מיתממת ושקנית, וכך נהג בעדותו בבית המשפט, במסרו גרסה "רצתה בשקרים" אשר מטרתה למלטו מאחריות למעשה רצח שנעשה באופן מתוכנן ומתזמן.

9. אשר על כן, בית המשפט המחווי קבע כי הכוח "מעל ומעבר לכל ספק סביר", כי המערער ביצע את המიיחס לו בכתב האישום; כי יש לדחות את טענות המערער לפיהן הפקיד בידי אשurf סכומי כסף והכוח על רקע דרישתו להשבת כספו; וכן כי המערער תכנן לרצוח את המנוח, והוציא את תוכניתו לפועל, משdiskר אותו 21 פעמים.

10. בהתאם, נקבע כי יסודותיה של עבירות הרצח בנסיבות מחמירויות התקיימו, לאחר שמעשה ההמתה נעשה לאחר תכנון או הליך ממשי של שキילה וגיבוש החלטה להמית.

עוד צוין, בוגדר למללה מן הצורך, כי גם אם המערער אכן היה מעוניין בחטיפת המנוח לשם סחיטה בני משפחתו, ולא בהמתתו, מעשהו יכול היה להיכנס לגדרי הנסiba המחייבת הקבועה בסעיף 301א(א)(2) לחוק, לפיה: "המעשה נעשה במטרה לאפשר ביצוע עבירה אחרת או להקל את ביצועה, או במטרה להסתיר את ביצועה של עבירה אחרת, או לאפשר הימלטות מן הדין לאחר ביצוע העבירה אחרת".

עוד קבע בית המשפט, כי יסודות עבירות החטיפה לשם רצח או סחיטה וUBEIRAT כניסה או ישיבה בישראל שלא כחוק, התקיימו – והרשיעו גם בעבירות אלו.

גזר הדין

11. בוגר הדין נקבע, כי עבירות הרצח בנסיבות מחמירויות וUBEIRAT החטיפה לשם רצח או סחיטה, הן בוגדר אי-ריעוע אחד, ועל כן יש לקבוע מתחם הענישה הולם בודד עבור כלל האירוע. לצד זאת, נקבע כי עבירות החטיפה המוגמרות איתה המערער ביצע היא מעשה מופרד ומבחן עבירות הרצח שבאה אחריה, שראוי לגזר בגין עונש נפרד שירוצה באופן מצטבר.

בנסיבות המקרה, ומאחר שהעונש המתחייב בהרשעה בעבירות רצח בנסיבות מחמירויות הוא מאסר עולם, נקבע בית המשפט כי מתחם הענישה ההולם נוע בין מאסר עולם ו-4 עד 8 שנות מאסר לריצוי בפועל. בין היתר, בית המשפט נתן דעתו גם על ההשלכות הקשות של הרצח על בני משפחת המנוח, כעולה מתסקן נפגעי העבירה שהוגש.

12. לבסוף, על המערער נגזר עונש מאסר עולם וכ-5 שנות מאסר לריצוי בפועל, שירוצו במצבר; 18 חודשים מאסר על תנאי, לבב יעbor עבירות אלימות מסווג "פצע" למשך שלוש שנים; 3 חודשים מאסר על תנאי, לבב יעbor עבירה לפי סעיף 12(1) לחוק הכנסה לישראל למשך שלוש שנים; וכן תשלום פיצוי לנפגעי העבירות – הוריו וארבע אחיויתיו של המנוח, בסכום כולל של 258,000 ש"ח.

תמצית טענות הצדדים בערעור

13. הערעור שלפנינו מופנה הן כלפי הרשות המערער בעבירות שיווחסו לו בכתב האישום, והן כלפי חומרת העונש שנגזר עליו. ביחס להכרעת הדין, המערער משיג על מצאי המהימנות של בית המשפט המחויז, ובפרט בהתייחס להעדר מהימנותו, וכן על דחית טענותיו העובדיות כי הרקע למשעו היה חוב כספי שאشرف חב לו אשר הוביל לכך שזה האחرون והמנוח תקפו אותו בשתי ההזדמנויות שנותן.

לטענת המערער, בניגוד לקביעת בית המשפט המחויז, עדות אם המנוח אינה מהימנה, ואף מצאי המהימנות של בית המשפט המחויז ביחס לעדויותיהם של עדים נוספים- שגויים. המערער העלה טענות גם כלפי דרך התנהלות חקירותו במשטרת, ובגדר זאת טען בערעורו כיבמהלך החקירה נוצאה מצוקתו בעת שסבל מכאבים.

כן נטען בערעור, כי לא הוכחו יסודותיה של עבירות הרצח בנסיבות חמימות בהתאם לסעיף 301א(א)(1) לחוק, מאחר שהמערער לא גיבש החלטה להמית את המנוח, אלא פעל ב"חיפזון" לצורך ביצוע חטיפתו" לא חשב על מה שהוא עושה". הוסיף המערער וטען, כי היה מהוסס עזב לפגישה עם המנוח, אולם משהנו הגיע למקום המפגש "נאלו" לילכת עמו, כלשהו. באשר לעובדה שהמערער לפקח עמו סיכון למפגש עם המנוח, חזר על טעنته כי עשה כן רק כדי להפחיד את המנוח, ומשהניף את הסכין, המנוח תקף אותן.

בנוסף, המערער טען כי בית המשפט המחויז שגה בקובעוכו בנסיבות העניין אין להחיל את הוראות סעיף 301א(ב) לחוק, כי שהמערער יורשע בעבירת הרצח הבסיסית בלבד; וכי שגה גם בהרשעתו בעבירת חטיפה לשם רצח וסחיטה, משלול לא התקoon לחטוף ולהמית את המנוח.

אשר לערעור על גזר הדין- לשיטת המערער, מאחר שהיא נכון להרשייעו בעבירות הרצח הבסיסית להשית עליו עונש קצוב בשנים. כמו כן, השיג המערער על קביעת בית המשפט המחויז כי 5 שנות מאסר בפועל שהושטו עליו בនוסף לעונש מאסר העולם, יריצו במצבבר.

14. מנגד, המשיבה סמכה ידיה על הכרעת דיןו של ההחלטה המעוירה על קביעות מהימנות ועובדת המתבססת על התרשםותו הבלתי אמצעית מהעדים שהיעדו לפניו. לשיטתה, קביעות אלו הקשיבוו את בית המשפט המחויז למסקנה כי יש להעדיין את הودאת המערער במשטרת על פני עדותם בבית המשפט, ואין מקום להתערבות ערכאית הערעור בהן.

בדומה, נטען שאין להתערב גם במקרים העובدة של בית המשפט המחויז, בדחית טענת המערער בדבר חוב כספי של אשraf כלפיו, ודחית טענתו כי הותקף במספר ההזדמנויות על ידי המנוח, אשראף, ותוקפים נוספים.

לשיטת המשיבה, הוכח מעבר לספק סביר כי המערער רצח את המנוח לאחר תכנון והליך ממשי של שקיילה וגיבש החלטה להמיתו, ואין מדובר ברצח "ספונטני" אגב מאבק שהתפתח ביןו לבין המנוח, דבר הנלמד ממהלכיו השונים של המערער, ובכלל זה תמיד מפגש עם המנוח; בדה סיפור לצורך זאת; הצדיד מראש בסכין; הטמין מעדר בזירה; וذكر את המערער 21 פעמים.

עוד נטען, כי המערער אינו מתייחס בערעוו לכך שגם אם הייתה מתקבלת גרסתו כי כלל לא תכנן לרצוח את המנוח, אלא רק לחטופ אותו, ניתן היה להחיל בנסיבות העניין את הנסיבה המחייבת הקבועה בסעיף 301(2) לחוק, כך שגם גרסתו החלופית אינה מסויימת לו; וכי הרשותו בעבירות חטיפה לשם רצח או שחיטה, בדיון יסודה.

בהתייחס להשגות המערער על העונש שנגזר עליו, טוען כי אין להתערב בקביעת בית המשפט המחויז לשיטת על המערער עונש מאסר בפועל בן 5 שנים במצטבר לעונש מאסר העולם, מאחר שמעשה החטיפה הוא מעשה נפרד ומובחן מהרצת שבוצע אחראיו, ועל כן מצדיק השנת עונש מאסר נוספת, שירוצחה במצטבר.

דין והכרעה

.15. דין הערעור להידוח על שני חלקיו, וכראציע לחבריו ולחברתי לעשות.

.16. גדר המחלוקת בעניינו – מצומצמת: המערער אינו חולק על כך שהוא זה שהרג, בדקדוקות סכין, למות המנוח. אף אין חולק כי המערער הביא את המנוח לזרה באמצעות שואה, וכי השתמש בمعدר על מנת לקבור אותו בזירה.

מקודם המחלוקת, הוא האם יש לקבל את גרסתו המאוחרת של המערער, לפיה על רקע חוב כספי תכנן לחטוף את המנוח בעודו בחיים ולדרשו מבני משפחתו תשלום כספי עבור השבתו, אולם תוכנית זו השتبשה; או שמא יש לאמץ את גרסתו הקודמת, שיעירה כי הוליך את המנוח לזרה וذكر אותו כשבגומופנה אליו, ולא כל התගורות, וזאת בכונה לשלוט כספים מבני משפחתו.

מנקודת מבטנו הכרעת הערעור, השאלה ממוקדת עוד יותר – האם מוצדק להתערב בקביעת הערכתה הדינית כי יש להעדיף את גרסת המערער בחקירותו במשפטה, על פני גרסתו הכבושה בבית המשפט.

ריבוי גרסאות והתערבות ערכאת הערעור בנסיבות עובדה ומהימנות

.17. הערעור רובו ככלו מופנה ומשיג על ממצאיו עובדה ומהימנות. נקודת המוצא אפוא לבחינות מציה בהלכה הידועה כי ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכתה הדינית (ראו מני רבים: ע"פ 20/2040 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (21.12.2021); ע"פ 9288/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 30 (26.5.2022)).

כפי שנקבע, עיקר הטעם שבבסיס הלהה זו בדבר אי התערבות בממצאי עובדה ומהימנות, אינוטנטי או פרוצדורלי, אלא בכך שלערכאה הדינית עומדת יתרון ההתרשות הישירה מן העדים וממהימנותם (ע"פ 1193/16 סונגו נ' מדינת ישראל, פסקה 29 (17.5.2018)). לכלל זה אמן חרים (ראו בהרחבה בחוות דעתו של חברי השופט א' שטיין בע"פ 8794/20 פלוני נ' מדינת ישראל (10.5.2022)) – אך המקירה שלפנינו אינה נמינה עליהם.

18. הארכתי בתיאור הכרעת הדין ונימוקיה, וזאת עשיית על מנת להמחיש את נחיצות קביעות הערכאה הדינית בהקשרים אלו ממש. למעשה, עיקר הכרעת הדין דחית גרסה המערער בעדותו בבית המשפט והעדפת ההודהה אותה מסר בחקירהו במשטרה, תוך ניתוח השתלבות גרסאותיו השונות של המערער עם מכלול החומר הראייתי הנוסף החובק אותו ומסבכו עד צוואר במעשים המתוארים בכתב האישום.

אני סבור כי קביעות בית המשפט המחויז בהקשר זה מעוגנת היטב בחומר הראיות שהונח לפני. יתרה מזו, לטעמי אין להעניק כל משקל לגרסתו האחונה של המערער, משעיקירה גרסה כבושה, חסרת הגיון ובلتוי סדרה, הניצבת בניגוד מובהק לגרסאות קודמות שמסר, וזאת ללא הסבר של ממש. מאחר שהדברים פורטו בהרחבה בהכרעת הדין, אתמקד אפוא אף במספר סוגיות מרכזיות הממחישות זאת.

19. תכלית הכתנת המuder – בחקירהו במשטרה ביום 7.1.2020, המערער מסר כי ביקש "את פפייה" מאדם עבورو עבר בעבר, בטענהשההמuder נדרש לשם ביצוע עבודתה. משאותו אדם נעתר לבקשתו, הסביר את המuder מאחורי ערימת עפר ביום שלפני הרצח (ת/גב, עמ' 20-21). בחקירהההמערער במשטרה שהתקיימה ביום 22.1.2020, מסר כי הניח את המuder ליד ה"בור" שבו כבר למחמת את המנוח (ת/גב, עמ' 10), ואישר כי השתמש במuder כדי לכטוט את גופתו (שם, עמ' 11).

אל מול גרסה זו, בעדותו בבית המשפט המערער טען כי נטל את המuder לשם ביצוע "עבודה" (פרו' מיום 22.12.2020, עמ' 224, ש' 29); וכאשר נשאל באיזו עבודה מדובר, השיב: "מי שהו דיבר איתני שרצתה שאני עשה לו גדר, קרה המקלה ולא הלכת" (שם, ש' 32). מושנאל פעם נוספת בעניין זה, לא ידע לספק פרטים ממשיים ביחס לאותה עבודה שעבורה, כביכול, נדרש להציג את המuder. זאת כאשר מילא, כפי שצין בית המשפט המחויז, גרסה המערער כי תכנן לעסוק בבניית גדר במקביל לחטיפת המנוח וסחיטת כספים ממשפחתו בתמורה להשבתו – נטולת היגון).

20. טענת המערער כי הפקיד כסף בידי אשראף – בחקירהו במשטרה, המערער לא טען דבר על חוב שאشرف לכואורה חב לו, או על שהותקף בעבר, בין היתר על ידי המנוח ואשרף, על רקע דרישתו להחזיר חוב. טענותיו אלו הועלו רק בתשובתו לכתב האישום. אולם, גרסה זו נסתירה על בסיס עדותם של מספר עדים, בני משפחת המנוח, אשר עדותם נמצאה מהימנה בהתאם להתרשומותהבלתי-אמצעית של בית המשפט מהם (ע"פ 2333/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (2.12.2018)). כן זכר, כי בחקירהו הראונה במשטרה המערער לא רק שלא העלה טענה כי קיימ סכטן כספי בין לבון אשראף, אלא עמד על כך שהקשר ביניהם – "טוב".

משכך, אף אני סבור כי אין ליתן משקל ראייתי לגרסה כבושה זו של המערער, מאחר שהיא חסרת הגיון; אינה נתמכת בראיות כלשהן; אינה מתיחסת עם החומר הראייתי הקיים; ולא ניתן הסבר המניח את הדעת מדוע נכבה גרסה זו.

21. מספר הדקירות ומיקומן – המנוח נזכר 21 פעמים, על כך אין חולק. בעדות המערער בבית המשפט עמד על גרסתו כי הוא זכר שذكر את המערער רק 3-4 פעמים (פרו' מיום 22.12.2020, עמ' 227, ש' 14). כאשר נשאל כיצד הוא מסביר את העובדה שהמנוח נזכר 21 פעמים, השיב "אני לא זוכר" (שם, ש' 1), עת נשאל בשנית, השיב "אני לא יודע, באלהים אני לא יודע" (שם, ש' 10). הסבר לפער שבין מצא עובדתי זה לבין גרסתו שלו – לא סיפק המערער

סתירה מהותית נוספת המערער בהקשר זה, נמצאה בכך שבעוד בחקירהו במשטרה הודה כי דкар לראשונה את המנוח בגבובען שהתקופף לחפש דבר מה (ת/6ב, עמ' 12); בעודו בבית המשפט הבהיר זאת, ואך לא ידע לספק כל הסבר המניח את הדעת לשינוי משמעויה זה בגרסתו (פרו' מיום 22.12.2020, עמ' 247, ש' 6-2).

22. מועד כתיבת מכתב הcpf- בתשובה המערער לכטב האישום, טען הסגנור כי המערער כתב את המכתב ביום שלפניוairou, וכי תוכנו ודרך ניסוחו מלמדים על כוונתו להסביר את המנוח בעודו בחיים למשפחתו (פרו' מיום 22.9.2020, עמ' 13, ש' 6-8). אולם, בעודו בבית משפט, טען המערער כי כתב את מכתב הcpf לאחר מעשה הרצח(פרו' מיום 22.12.2020, עמ' 224, ש' 18-19), ואף עמד על כך גם כאשר הוצאה לו גרסתו הקודמת (שם, עמ' 233, ש' 1-26). אנו למדים, כי המערער לא היסס לטען דבר והיפוכו, גם במהלך משפטו.

23. יוצא אם כן, שבסוגיות מהותיות ביותר, גרסת המערער השנתנה לא אחת, סתרה את עצמה ואך סתרה את מכלול חומר הראיות. יעור כי המערער עומת בחקירהו בבית המשפט עם חלק מסוירות אלו, הרבה להסביר כי אינו זוכר או אינו יודע או כי רצה להעניש את עצמו, ולכן מסר בחקירהו במשטרה גרסה המחמירעה עמו.

דרך הילוך זו של המערער הובילה למסקנותו של בית המשפט המחויז כי עדותו בבית המשפט "مبולבלת ורצופת סתיות"; "בניהו טליי על טליי"; "ההגון ממנה ולהלאה"; "סבירותה נמוכה ביותר" (עמ' 67 להכרעת הדין); וכי בשורה התחתונה - אין לחת בה אמון. אין מוצא כל עילה להטערכותו בקביעות אלו והן אכן מוצדקות ונתועות היטב בריאות שבאו בפנינו.

עיקר גרסת המערער בבית המשפט, אפוא, היא עדות כבושא, אשר ממילא ערכה ומשקללה הראיתי מועטים בשל החשד המתעורר באופן טבעי באשר לאמיתותה(ע"פ 1645/08 פלוני נ' מדינת ישראל (3.9.2009); ע"פ 395/06 חליסטוב נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (16.11.2006)); כן נקבע, כי משקללה של גרסה כבושא המוצגת רק לאחר הצגת ראייה מפלילה נמוך אף מזה של גרסה כבושא המוצגת לפני הציג ראייה צו(ע"פ 7007/15 שmil נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (5.9.2015)). היות שהמעערער לא סיפק כל הסבר משכנע לכבישת גרסתו- כohan של הלכות אלו יפה גם לענייננו.

24. לכך יש להוסיף, כי בחקירהו הראשונה המערער הבהיר כל מעורבות ברצח של המנוח, ובדה סיפור ערך שהמנוח והוא הותקפו על ידי שלושה בחורים (ת/1, עמ' 12-11). רק בחקירה שנערכה בימים שלאחר מכן -הודה. אך כאמור, בעודו בבית המשפט הציג גרסה נוספת, שונה עד מאד.

בהקשר זה, נפסק כי "... ככל ריבוי גרסאות מפי של נאשם המתבקש להסביר את מערכת הראיות המסבירות הסוגרת עליו מקטינה עד מאינת את האפשרות ליתן אמון בגרסה אותה ביקש מבית המשפט לאמץ" (ע"פ 3880/17 זיאדת נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (31.12.2019); ראו גם: ע"פ 1769/14 טוענד נ' מדינת ישראל, פסקה 38 (27.1.2016)).

כך גם במקרה זה – משורטת המערער השתניתה מעט לעת, בין היתר, לאור הבנתו ביחס לחומר הראייתי הנערם נגדו, קשה להلوم את טיעונו הנוכחי לפיו וויקא גרסתו האחרון – היא האמת. בהינתן זאת, עוד יותר קשה לקבל את טיעונו כי חרף ממצאיו המובהקים של בית המשפט המחויז בהקשר זה, המקרה שלפנינו הוא מהקרים החרייגים שבהם מוצדק כי ערכאת הערעור תתערב במצבים שכ אלו.

25. זאת ועוד, אל מול עדות המערער בבית המשפט, ניצבים מעשיים, המלמדים היטב על תוכנותו והלך רוחו; הצעידותו בסיכון ושליפתו בזירה, דקירת המנוח 21 פעמים, הכנת המuderר מבעוד מועד בסמוך לבור בו כבר את המנוח; ושימוש באותו המuderר לכיסוי גופתו. בחינת מעשיים אלו בשילוב הوذאות המערער במסגרת חוקיותו במשטרה, ושורת ראיות נוספות (ראו בעמ' 67 להכרעת הדיון) – מצירפת תמונה סדרה ביחס להתרחשויות עד להגעת המערער והמנוח לזרחה, ובזרחה עצמה, עת המערער המית באוצרות את המנוח כבר את גופתו.

26. משכך, אין לי אלא לאמץ את קביעותו העובדתית של בית המשפט המחויז וממצאי המהימנות שקבע. כפי שאנו מכיר, אני סבור כי אלו מוליכים למסקנה שיש לדחות גם את יתר טענותיו של המערער ביחס להכרעת הדיון.

"המעשה נעשה לאחר תכנון או לאחר הליך ממש של שキלה וגיבוש החלטה להמית"

27. סעיף 301(א) לחוק הוא תוצר של הרפורמה בעבירות ההמתה שנכנסה לתקופה בשנת 2019. עובר לרפורמה, העונש בצדה של עבירות הרצח בכוונה תחילתה היה עונש מאסר עולם חובה. כתע, חלף עבירה זו, עוגנו בחוק שתי עבירות רצח – עבירת הרצח הבסיסית (סעיף 300(א) לחוק); וUBEIRAT HAREZ BANISIOT MACHMIROT (סעיף 301(א) לחוק).

כך בטעיפים אלו, עונש החובה של מאסר עולם נותר במקרים של רצח בנסיבות חמירות, ואילו במקרים של עבירות הרצח הבסיסית עונש מאסר העולמי הוא עונש מרבי (ראו בהרחבה: ע"פ 22/1077 קדר נ' מדינת ישראל, פסקאות 7-9 לחווות דעתך (1.6.2022)).

28. הנסיבה המחייבת מושא ערעור זה מעוגנת בסעיף 301(א)(1) לחוק, וזה לשונה: "המעשה נעשה לאחר תכנון או לאחר הליך ממש של שキלה וגיבוש החלטה להמית". ה Yinon: סעיף זה כולל שתי נסיבות חלופיות אישר די בהתקיימות אחת מהן כדי להרשיע נאשם בעבירה של רצח בנסיבות חמירות – "תכנון" או "הליך ממש של שキלה וגיבוש החלטה להמית".

כן נקבע כי "נסיבה זו מבקשת, מבחינה מהותית, לבטא את הרעיון שבוטא במונח "כוונה תחיליה" בנוסחו המקורי של החוק [...]. כן, גם שיתכן כי קשת המקרים אשר באים בגדրיו המונחים "תכנון" או "הליך ממש של שキלה וגיבוש החלטה להמית" היא מצומצמת מזו אשר נכנסת בגדריו המונח "כוונה תחיליה"(ע"פ 21/3223 מדינת ישראל נ' שפק, פסקה 12 (2.3.2022)).

29. ביחס לטעמים שבבסיס נסיבה חמירה זו, צינתי בע"פ 7722/19 זנסנאי נ' מדינת

ישראל(19.4.2021)(להלן: עניין זרנסאי):

"הרפורמה בעבירות ההמתה לפי תיקון 137 מציה בראשית ימיה, ונדמה כי עוד מוקדם להניח משנה סדרה באשר לפרשנותה; זו תتعצב ברבות השנים בהתאם להלכה הפסוקה. יחד עם זאת, נconi יהיה לקבוע כבר כעת, כי החומרה המיוחדת הטמונה בעבירה זו, המוצאת ביטוי בעונש החoba הקבוע לצידה, ראוי לה שתbia לצירת הבחנה בין מקרים שבהם מעשה הרצח בוצע לאחר שהעשה שקל והחליט להמית את הקרבן – אשר ייכנסו לגדרי הסעיף; לבין מקרים שבהם החלטה להמית התגבשה באופן ספונטני, ללא הפעלת שיקול דעת של ממש, ולא הכנה הכללת פעולות מקידימות שביצע העosa קודם לביצוע הרצח – אשר יותר מוחוצה לו" (שם, פסקה 17).

30. במקורה שלפנינו, טענות המערער במישור זה נסמכות על אימוץ הגרסה אותה מסר בעדותו בבית המשפט, לפיה כלל לא התקoon לרוץ את המנוח, אלא לחוטפו בחימצאותו, תוך התערבות בנסיבות העובדיים של בית המשפט המחויז. כאמור, אין מקום.

31. אז, ולצרכי בוחינת טענת המערער, הוכח מעבר לספק סביר כי המערער תיאם מראש את המפגש עם המנוח תוך שבדה אמתלה לצורך כך; הcin בזירה מבועוד מועד מנת לקבור את גופת המנוח; והציג בסקין לצורך המפגש. באמצעות סcin זו, אותה שלפ' לא כל התגורות מצד המנוח, ذكر את המנוח תחילת בגבו, ושם הכלול 21 פעמים. כל זאת, במטרה להשיג כספים מבני משפחחתה המנוח, כאשר הצורך בכיספים אלו נבע מלהץ שהפעילו על המערער בני משפחתו, לשוב לעזה בשל נישואי גיסו ולהביא עמו סכום כסף ממשמעותי.

המעערר ביצע אפוא שרשרת פעולות הדורשות זמן ומאמץ, ומלמדות בבירור על כך שמדובר רצח נעשה לאחר "תכנון" (עניין זרנסאי, פסקה 19). כמו כן, פרק הזמן הממושך עליו נפרשה תוכניתו של המערער-החול מגיבושה, דרך תיאום הפגישה עם המנוח וה策טיידתו בمعدר ובסקין, ועד למימושה – ממחיש כי המערער פעל לאחר הליך ממש של שקייה (שם). בחירותיו של המערער שלא לסתת מתוכניתו כאשר פגע במנוח בנסיבות המפגש או טרם לכך להציג מראש בمعدר; ולהוסיף ולזכיר את המערער 21 פעמים, מלמדות כי גיבש החלטה להמית את המנוח. ההחלטה אותה מימוש.

אשר על כן, משניכר כי בענייננו שתי החלופות המנויות בסעיף 301א(א)(1) לחוק מתקיימות, הרשות המערער בעבירות רצח בנסיבות חמירות – בדיון יסודה.

32. נוכח מסקנה זו, בדבר התקיימות הנסיבות המחייבת הקבועה בסעיף 301א(א)(1) לחוק, אין צורך להכריע בטענת המשיבה כי בהתאם לגרסה אותה העלה המערער בבית המשפט, מミילא מתקיימת הנסיבות המחייבת הקבועה בסעיף 301א(א)(2) לחוק. קרי, כי מעשה ההמתה נעשה במטרה לאפשר ביצוע עבירה אחרת או להקל את ביצועה, או במטרה להסתיר את ביצועה של עבירה אחרת, או לאפשר הימלטות מן הדיון לאחר ביצוע העבירה אחרת.

33. טענה נוספת בפי המערער, היא שבהתאם לסעיף 301א(ב) לחוק, שאף הוא תוצר הרפורמה בעבירות ההמתה מתקיימות בענייננו "... נסיבות מיוחדות שבгинן המעשה אינו מבטא דרגת אשמה חמורה במיוחד..." – ומשכך, יש

להרשיעו בעבירות הרצח הבסיסית ולא בעבירה של רצח בנסיבות חמירות.

סעיף זה, המכונה "פתח המילוט", מאפשר בנסיבות המתאימות שיקול דעת לבית המשפט שלא לגזור על הנאשם עונש מאסר עולם חובה. אולם הטעיף טרם זכה לפרשנות מוקיפה בפסקית בית משפט זה, אך מובן כייש להחילוב במקרים חריגים בלבד, כעולה מleshonot, הדורשת נימוקים "מיוחדים" ונסיבות "מיוחדות" (ענין זרנסאי, פסקה 26 לחווות דעת; ע"פ 3308/17 וחידי נ' מדינת ישראל, פסקה 34 (15.1.2020) (להלן: ענין וחידי)).

המקרה שלפניינו אינו המקרה המתאים ליצוק תוכן פרשני נוסף לסעיף זה, ולו מאחרה" נסיבות המיוחדות" עליהן המערער מבקש להסתמך, אין אלא הטענות שנכללו בגרסה אותה העלה בבית המשפט. היינו, המערער שבוטען כי לא התקoon לגרום למות המנוח, ומטרתו הייתה לחטוף אותו לשם כופר ועל רקע החוב הכספי קלפיו.

משנדחו טענות אלו של המערער, הן אין יכולות לבסטייעון זה – סעיף 103א(ב) לחוק מניה כי "התקיימה נסיבה חמירה", ולצד התקיימותה "מתקיימות נסיבות מיוחדות שבשלן המעשה אינו מבטא דרגת אשמה חמורה במינוח". ואולם, טיעון המערער מופנה, עם נוספת, כלפי עצם התקיימותה של נסיבה חמירה בעניינו. טיעון אחר, המנותק מכך, בדבר נסיבות מיוחדות המפחיתות מדרגת אשמו – אין בנמצא.

34. סוגיתנאל ההוכחה להוכחת עובדותה תומכות בטיעון בדבר התקיימות הוראות סעיף 101(ב), טרם הוכרעה באופן מוצה בפסקית בית משפט זה. בהקשר זה העיר, כי אף אני, בדומה לגשת חברי א' שטיינבענין וחידי(שם, פסקה 38 לחווות דעתו), נוטה לדעה שעל הנאשם להוכיח עובדות אלו ברמה של "מאזן הסתרויות". מכל מקום, לאחר שעוניינו אינו מחיב הכרעה בסוגיה זו, אני סבור כי ניתן להוותר את ההכרעה בה למקרים המתאים לכך.

35. גם בטענות נוספות של המערער, כגון טענותיו על דרך התנהלות חוקיתו – אינו מצוי ממש. טענות אלו נדחו באופן מפורט בהכרעת הדיון, ונימוקי בית המשפט המחויז בהקשר זה, מקובלים עלי. הדברים דומים ביחס לטענת המערער על הרשות בעבירה לפי סעיף 372 לחוק – טענה זו נתענה בערעור באופן כוללני, ואף היא נשמכת על גרסתו الأخيرة של המערער, אשר אין לקבלה כאמור.

הערעור על גזר הדין

36. הויל ואני סבור כי יש לדחות את הערעור ביחס להכרעת הדיון, ומאחר שבגין עבירת הרצח בנסיבות חמירות יש לגזור על המערער עונש מאסר עולם חובה –במיוחד גזר הדין, כל שנotor להכريع הוא בענטוב בדבר הקביעה כי עונש המאסר בפועל בן 5 שנים שהושת עלי, ירוצה במצבבר לעונש מאסר העולם.

37. אני סבור כי גם דיןנו של רכיב זה של הערעור – לדחיה. תחילת, מקובלת עלי קביעת בית המשפט המחויז כי לפנינו איירע אחד, המורכב משני מעשים נפרדים המגלמים שתי עבירות נפרדות וモבחןות (ע"פ 8686/15 גירבו נ' מדינת ישראל, פסקה 51 (3.10.2017)).

נוכח זאת, קביעת בית המשפט המחויזי כי המערער ישא עונשים אלו במצטבר, תואמת לפסיקת בית משפט זה ביחס לחייבת עונשים, בפרט כאשר מדובר בעבירה הנוספת לעבירות הרצח (ראו והשוו: ע"פ 6535/01 קוזירוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נז (3) 562, 573 (2003); ע"פ 18/1900 יлемה נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (24.10.2019); ע"פ 437/13 אלחיאני נ' מדינת ישראל, פסקה 47 (24.8.2015)). קביעה לפיה העוני המשורר אשר נגזרו על המערער יוציאו במצטבר, אף עליה בענייננו בקנה אחד עם עקרון ההלימה, חומרתן הרבה של העבירות בהן הורשע ונסיבות המקורה.

.38. על כן, ובהינתן ההלכה לפיה בית המשפט יטה שלא להתערב בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיוונית, אלא במקרים שבהם ניכרת חריגה קיצונית מדיניות העונישה הנוגאתו כאשר נפלה על פני הדברים טעות מהותית ובולטת בגזר הדין (ע"פ 6028/21 אטרש נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (15.5.2022)) – אני מוצא להתערב בקביעתו האמורה של בית המשפט המחויזי.

.39. סיכומו של דבר – לפניינו רצח נתעב שנעשה בשל בצע כסף, שהוא מערער רצח בדם קר את המנוח, צער בן פחות מ-18 שנים, וגדע את חייו באיבם. בעשותו כן, פגע קשות גם במשפחה המנוח. כאבה של המשפחה ניכר גם בדבריה הנוגעים לב שאל אם המנוח, אותם הביעה במהלך הדיון בערעור.

על מעשיו השפלים – המערער נועש כתעת במלוא חומרת הדיון.

.40. אשר על כן, אציע כי נדחה את הערעור על שני חלקיו.

ש | פ | ט

השופט א' שטיין:

אני מסכימים.

ש | פ | ט

השופט ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

הוחלט כאמור בפסק דין של השופט י' אלרון.

ניתן היום, י"ז בסיוון התשפ"ב (2022.6.16).

שפט

שפט

שפט